

Αυγή Λίλλη

Πρόχειρες σημειώσεις πάνω σ' ένα σωσίβιο (Εκδόσεις Αρμίδα 2011)

Μαρία Παύλου

Περιοδικό ANEY, 2013

Η συλλογή «Πρόχειρες σημειώσεις πάνω σ' ένα σωσίβιο» από τις εκδόσεις Αρμίδα αποτελεί το πρώτο ποιητικό πόνημα της νεαρής φιλόλογου, Αυγής Λίλλη. Η συλλογή περιλαμβάνει περισσότερα από 50 ποιήματα και σπονδυλώνεται σε 9 κεφάλαια, με Πρόλογο και Επίλογο. Η εικαστική επιμέλειά της έγινε από τον Φίλιππο Βασιλειάδη.

Από τα πρώτα κιάλας ποιήματα καθίσταται σαφές ότι, μπορεί μεν το ποιητικό «σωσίβιο» να ήταν «προ χειρός» της Λίλλη σε όλες τις στιγμές της ποιητικής έξαρσης, σίγουρα όμως οι «σημειώσεις» της δεν αποτελούν απλώς και μόνο ένα συνονθύλευμα από σκόρπιες σκέψεις και σκαριφήματα που λεκτικοποιούν τυχαίες εμπειρίες και βιώματα. Αντιθέτως, οργανώνονται έτσι ώστε να διαγράψουν μια πορεία με χρονικά οροθέσια τη γέννηση και την ηλικία των «30τόσο χρονών», που αποτελεί άλλωστε και την ηλικία της ποιήτριας.

Η Λίλλη μιλά για τον εφηβικό έρωτα, τη νεανική συνύπαρξη, τη φθορά, τον θάνατο, τη μνήμη, την ενσυνείδηση και την κάθαρση που οδηγεί εντέλει στην Ανάσταση και τη σηματοδότηση μιας νέας αρχής. Έχοντας δαμάσει το «ά-μετρον» της εφηβείας κι έχοντας βρει την αλήθεια στον κύκλο που μας περιβάλλει, αρχίζει και πάλι να ορίζει και να καθορίζει την τέταρτη διάσταση - τον χρόνο: *και τώρα στα τριάντα-τόσο σταματώ να τεμαχίζω το χρόνο, / ανοίγω και κλείνω κύκλους / και τους ορίζω όπως θέλω εγώ. / Έτσι μπορώ πλέον να κλείσω τα μάτια μου / και να κοιμηθώ ήσυχη. / Ίσως και ελεύθερη* («ΕΠΙ-ΛΟΓΟΣ / Πριν κοιμηθώ»). Όμοιες σκέψεις και συλλογισμοί παραθέτονται και στην καταληκτική στροφή του εναρκτήριου ποιήματος «ΠΡΟ-ΛΟΓΟΣ / Σημεία (στίξης) πάνω σ' έναν κύκλο»: *Κάποτε συνήθιζα να ροκανίζω το χρόνο / (γιατί άραγε;) / ανοίγοντας παρενθέσεις / (εύκολο να τις ανοίξεις, / δύσκολο να τις κλείσεις), / αλλά / τώρα πια / γνωρίζω πάντα πότε και πού να βάλω τελεία. / Μια τέλεια τελεία. Τελεία.* Με αυτό το «αναστάσιμο» τέλος επιλέγει η ποιήτρια ν' ανοίξει τη συλλογή της, ίσως γιατί, όπως αποφθεγματικά σημειώνει πριν τον ΕΠΙ-ΛΟΓΟ: *Στο τέλος θα βρεις την αλήθεια και τότε θα βρεις την αρχή.*

Η αναζήτηση της αλήθειας είναι μια διαδικασία επίπονη και αιμάσσουσα, που ευοδώνεται μόνο όταν κανείς δεν είναι επιλήσιμων των όσων πέρασαν (άλλωστε αυτό είναι και το έτυμον της λέξης «α-λήθεια»), αλλά ζυμώνεται μαζί τους και βγαίνει κάθε φορά αλλιώςτικος, πιο ώριμος, πιο δυνατός, πιο συνειδητοποιημένος: *Αντικρίζοντας την αλήθεια με κάθε κόστος, τότε μόνο αποδέχομαι / ότι δεν μπορώ να τετραγωνίσω τον κύκλο παρά μόνο να τον /κλείσω, ανοίγοντας ίσως έναν καινούργιο,* γράφει στο ποίημα «Πρόχειρες σημειώσεις στην πτήση MA0845 για επιστροφή».

Η ωρίμανση και η συνειδητοποίηση, βέβαια, δεν είναι επιτελούνται *έν μιᾷ νυκτί*. Πρέπει να περάσει κανείς από το σκοτάδι (τη *selva oscura*), για να βρει το φως· να συρρικνωθεί πρώτα σε

«τίποτα», για να καταλήξει κάτι: *Αν με ρωτήσεις «γιατί», / δεν θα ξέρω να σου απαντήσω «γιατί», / γιατί κι εγώ η ίδια δεν ξέρω / πώς ένας μεγάλος κύκλος συρρικνώνεται / σ' ένα δυσανάγνωστο μηδενικό / που χωράει σε μια κλειδαρότρυπα.* («Μια μέρα σαν κι αυτή»). Η αλήθεια αναδιπλώνεται σταδιακά και μόνο στο τέλος της σύνολης πορείας είναι εφικτή η θέασή της ως όλον. Τότε και μόνο τότε μπορεί να αντιληφθεί κανείς *Για το πώς ζήσαμε / ψεύτικα, εύκολα κι απλά, / αφήνοντας τη ζωή να μας ξεπεράσει* («Καλοκαίρι 2000κάτι») και να δώσει απαντήσεις στα φιλοσοφικά (αν και κατ' ουσίαν βιολογικά) ερωτήματα: «Ποιος είμαι;» «Πού βαδίζω;»

Το καταστάλαγμα αυτό - η Αποτίμηση, η Αποδοχή, η Απόσταση, η Ανάταση, η Ανάσταση - έρχεται πάντα εκ των υστέρων, αφού κανείς βιώσει όλες τις «υπερβολές» της εφηβείας: την Υπερδιέγερση, την Υπερανάλυση, την Υπερβολή, την Υπερτίμηση («Εν προθέσει συμπέρασμα»). Μόνο στο τέλος της διαδρομής μπορεί να βουτήξει κανείς συνειδητά στα ενδόμυχα του είναι του και να βυθομετρήσει εκ νέου την ουσία του: *Είχα χάσει τα ίχνη του. / Σε ακαταλαβίστικες σελίδες / και σε ντουλάπες χωρίς ναφθαλίνη. / Και όταν τον βρήκα μετά από χρόνια, / σχεδόν κρυμμένο στο βυθό, / τον αναγνώρισα αμέσως. / Τον εαυτό μου* (Βουτιά II). Αυτή η συνειδητοποίηση «σημαίνει» τον επικήδειο ενός παλιού εαυτού κι εγκαινιάζει ταυτόχρονα μια νέα αρχή: *Έτσι τέλειωσε η προηγούμενη ζωή μου. Έθαψα τον παλιό εαυτό μου / μια νύχτα Σεπτεμβρίου ξημερώματα / σ' ένα μπαρ στα Εξάρχεια / ακούγοντας αυτό το δίσκο / ξανά και ξανά, / / Και μετά την κηδεία μου / στις 4 Σεπτεμβρίου / με τη βελόνα κολλημένη στο 02 / αναπαύτηκα / εν ειρήνη* (Avatar).

Ό,τι κερδίσει και αποκομίσει κανείς από την πορεία «προς Εαυτόν» αποτελεί σημαντικό εφόδιο και σκευή, φτάνει να ξέρει να τ' αξιοποιήσει σωστά. Όπως πολύ ευσύνοπτα σημειώνεται στο ποίημα «Άνθρωποι I»: *Υπάρχουν κάποιοι / που κλείνουν πίσω τους την πόρτα με μεγάλη ευκολία. / Είναι κι άλλοι / που κρέμονται από το χερούλι της για πάντα.* Σημασία έχει να κοιτάμε πάντα προς τον ορίζοντα και να μην μένουμε προσκολλημένοι στο παρελθόν, δέσμιοι της μνήμης στην οποία *φωλιάζουν / όλα τα λάθη. / με βάρος δυσβάστακτο* («Ένα χαϊκού για τη μνήμη»). Κάθε τέλος πρέπει να σηματοδοτεί ένα νέο ταξίδι. Μολονότι η αειφυγία και η συνεχής αναζήτηση εξυπακούονται ένα είδος «ανεστιότητας», η συνειδητοποίηση ότι *το αύριο είναι «μια άλλη χώρα» / κλεισμένη σε μια σαπουνόφουσκα* («Σαπουνόφουσκες στο Camden») καθιστά την «ανεστιότητα» αυτή επιβεβλημένη. Γράφει χαρακτηριστικά η Λίλλη στο ποίημα «Χρόνος II»: *Δεύτερες ευκαιρίες. / όλοι θεωρούμε πως τις αξίζουμε. / Πολλοί τις ζητάμε -/ σχεδόν όλοι ετεροχρονισμένα. / Όμως ο χρόνος δεν γυρίζει πίσω. / Αλλά μας δίνεται / ολοκληρωτικά, / για να επανορθώσουμε. / στον εαυτό μας.*

Όπως συμβαίνει συνήθως με τις «πρώτες» ποιητικές απόπειρες, ο γενικότερος τόνος της συλλογής είναι έντονα προσωπικός -εξομολογητικός-, ενώ όλα τα ποιήματα περιστρέφονται γύρω από ένα κυρίαρχο «Εγώ», την πορεία του οποίου καλούμαστε να παρακολουθήσουμε χωροχρονικά. Ο λόγος είναι λιτός και κουβεντιαστός χωρίς επικίνδυνους ακροβατισμούς, λυρικός κάποτε χωρίς ν' αφηνιάζει όμως. Η αλήθεια είναι ότι κάποια ποιήματα, κυρίως προς το τέλος της συλλογής, είναι λιγότερο απαιτητικά και φαίνεται να ανήκουν χρονικά σε μια πρώιμη ποιητική περίοδο. Παρόλ' αυτά, η συλλογή δεν είναι πρωτόλεια. Τα αρχικά, ως επί το πλείστον, ποιήματα χαρακτηρίζονται από λόγο κρουστό και στοχαστική διάθεση, και επιδέχονται

[απαιτούν μάλλον] αλλεπάλληλες αναγνώσεις. Έχοντας κλείσει επιτυχώς αυτή την πρώτη αναμέτρηση με τον Εαυτό, περιμένω να δω τους χώρους τους οποίους η Λίλλη θα επιλέξει να ιχνηλατήσει στο επόμενο ποιητικό πόνημα, και τις «α-πορίες» με τις οποίες θα διαλεχθεί, εν είδει και πάλι...σημειώσεων.